

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 559/2016-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o., Kopčianska 82/E, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ JUDr. Ivan Syrový, PhD., ktorou namieta porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní o námietkach vedenom pod sp. zn. 47 Er 92/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní o námietkach vedenom pod sp. zn. 47 Er 92/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní o námietkach vedenom pod sp. zn. 47 Er 92/2015 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o., trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Ivan Syrový, s. r. o., Kadnárova 83, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o., vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 559/2016 zo 17. augusta 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti EMKA – real, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o námietkach vedenom pod sp. zn. 47 Er 92/2015 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že namietané konanie začalo podaním návrhu na vykonanie exekúcie 22. januára 2015 na okresnom súde, kde je vedené pod sp. zn. 47 Er 92/2015.

3. Po citácii § 50 ods. 1, 2 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), čl. 46 ods. 1 a čl. 127 ods. 1 ústavy, § 56 ods. 1 a 3 písm. a) a ods. 4 zákona o ústavnom súde sťažovateľka uviedla, *„že napriek právoplatnému a vykonateľnému rozhodnutiu, ktorým bol sťažovateľovi priznaný jeho právny nárok a ktorý si sťažovateľ vymáha v exekučnom konaní, exekučné konanie trvá od podania návrhu t.j. 21.1.2015 takmer 17 mesiacov.*

V podstate veci ide však o to, že súdny exekútor doručil exekučnému súdu námietky povinných dňa 24.4.2015, pričom ust. § 50 ods. 2 Exekučného poriadku jasne hovorí, že o námietkach súd rozhodne najneskôr do 60 dní od ich doručenia a teda exekučný súd si túto zákonnú povinnosť nesplnil. Bez ohľadu na to, že výzva zo strany súdu na vyjadrenie oprávneného bola zaslaná až 8 mesiacov po doručení námietok od povinných, sťažovateľ sa snažil byť v tomto smere ohľaduplný a plne si uvedomujúc toho, že exekučný súd rieši množstvo iných konaní, trpezlivo čakal a poskytoval súčinnosť. Zhovievavosť zo strany sťažovateľa však má svoje limity a závisí aj od prístupu samotného exekučného súdu, ktorý sa po niekoľkonásobne prekročenej lehote na rozhodnutie o námietkach vyslovil, že podľa neho k prieťahom v predmetnom konaní v tomto štádiu nedochádza. Sťažovateľ tak dospel k záveru, že už v poradí tretia žiadosť o preskúmanie postupu súdu či nedochádza k prieťahom, by nezabezpečila potrebnú nápravu a úplne by sa minula svojmu účinku, preto sa rozhodol domáhať sa svojho základného práva prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ je toho názoru, že nie je povinný a nemožno od neho spravodlivo požadovať, aby exekučnom konaní toleroval nedodržiavanie zákonných lehôt zo strany súdu a doterajšia ústretovosť bola len jeho dobrou vôľou. Aj s prihliadnutím na všetky okolnosti ako je preťaženosť Okresného súdu Trnava, je neúnosné aby pri rozhodovaní o námietkach v exekučnom konaní súd svojvoľne nedodržoval zákonné lehoty a po viac ako roku a opätovných sťažnostiach konštatoval, že nezistil prieťahy v konaní. Nedostatočné personálne zabezpečenie súdu a jeho poddimenzovanosť nemôže byť predsa na úkor účastníka konania.

Sťažovateľ s prihliadnutím na uvedené považuje dobu od 24.4.2015 do dnešného dňa (viac ako 14 mesiacov) na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii za neakceptovateľnú a okrem žiadania aby sa v exekučnom konaní pokračovalo, žiada aj priznať nemajetkovú

ujmu vo výške 5 000,- €. Výšku nemajetkovej ujmy sťažovateľ odôvodňuje tým, že exekučný súd svojím konaním značnou mierou zvýšil právnu neistotu a spôsobil tak stav, že aj po právoplatne priznanom nároku súdom má sťažovateľ nedôveru voči súdnej moci a nevie či sa jeho nárok vôbec podarí vymôcť.“

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň navrhla prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznať jej finančné zadostučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

5. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 559/2016-11 zo 17. augusta 2016 bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v súlade s § 25 zákona o ústavnom súde.

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/644/2016 doručeným ústavnému súdu 24. októbra 2016. Opísal priebeh doterajšieho konania, z ktorého vyplynulo, že o námietkach povinných bolo rozhodnuté 10. októbra 2016. Okresný súd poukázal na to, že vo veci konal v rámci svojich možností priebežne, plynulo a efektívne, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že vybavuje 105 875 exekúcií a je dlhodobo personálne nedostatočne obsadený, čo nie je možné pripísať na vrub konajúcemu súdu. Z dôvodu, že nezistil žiadne subjektívne prietahy, považoval sťažnosť za nedôvodnú. Súhlasil s upustením od ústneho prerokovania veci.

7. K vyjadreniu okresného súdu predložila svoje stanovisko sťažovateľka listom doručeným ústavnému súdu 2. novembra 2016. Nestotožnila sa s tvrdením okresného súdu o nedôvodnosti sťažnosti, keďže samotné nezistenie subjektívnych prietáhov neznamená aj nedôvodnosť ústavnej sťažnosti. Zodpovednosť štátu je totiž daná aj v prípade objektívnych prietáhov, ktoré videla sťažovateľka v nerozhodnutí o námietkach proti exekúcii po dobu viac ako 18 mesiacov, čo spôsobilo, že sa nevie dostať k svojim peniazom po rokoch trvajúceho sporu. Poukázala na nečinnosť súdu v období od 24. apríla 2015 do 28. januára 2016, keď nevykonal žiaden úkon, a na neefektívny úkon súdu spočívajúci vo výzve

sťažovateľky ako oprávnenej, či nedošlo k plneniu zo strany povinných. Súhlasila s upustením od verejného ústneho pojednávania. V závere navrhla sťažovateľka vyhovieť sťažnosti v celom rozsahu a priznať jej trovy konania za tri úkony právnej pomoci v celkovej výške 545,69 €.

8. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 47 Er 92/2015 zistil, že vo veci až dosiaľ boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti (konanie o námietkach proti exekúcii) vykonané tieto relevantné procesné úkony:

- 24. apríl 2015 – doručené okresnému súdu námietky povinných proti exekúcii,
- 4. decembra 2015 – elektronická urgencia rozhodnutia o námietkach zaslaná exekútorickým úradom,
- 20. január 2016 – opakovaná elektronická urgencia rozhodnutia o námietkach zaslaná exekútorickým úradom,
- 28. január 2016 – výzva súdu adresovaná oprávnenej a exekútorovi na vyjadrenie sa k námietkam proti exekúcii,
- 23. február 2016 – predložené súdu vyjadrenie oprávnenej k námietkam proti exekúcii,
- 29. február 2016 – predložené súdu vyjadrenie exekútora k námietkam proti exekúcii,
- 7. jún 2016 – výzva súdu na vyjadrenie sa k výške nezaplatenej pohľadávky adresovaná oprávnenej a na špecifikáciu trov exekúcie adresovaná súdnemu exekútorovi,
- 16. jún 2016 – predložené súdu vyjadrenie oprávnenej,
- 17. jún 2016 – predložené súdu vyjadrenie exekútora,
- 10. október 2016 – rozhodnuté o námietkach povinných proti exekúcii.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a súčasne sa domáhala aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Uvedená povinnosť sa vzťahuje bez výnimky aj na exekučné konanie, ktorého cieľom je zabezpečiť reálne naplnenie priznaného práva.

14. Podľa § 50 ods. 1 Exekučného poriadku povinný môže vzniesť u exekútora povereného vykonaním exekúcie do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti exekúcii, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti, alebo ak sú tu iné dôvody, pre

ktoré je exekúcia neprípustná. To isté platí, ak sa namieta, že oprávnený alebo povinný nie sú právnymi nástupcami osoby uvedenej v exekučnom titule. Námietky musia byť odôvodnené a na dodatočne uvedené dôvody sa neprihliadne. Ak po podaní námietok exekútor upustil od vykonania exekúcie (§ 46), o námietkach netreba rozhodnúť.

Podľa § 50 ods. 2 Exekučného poriadku námietky proti exekúcii je exekútor povinný doručiť súdu najneskôr do piatich dní od ich doručenia účastníkom. O námietkach proti exekúcii rozhodne súd najneskôr do 60 dní od ich doručenia.

15. Pri posudzovaní otázky, či v konaní o námietkach proti exekúcii mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

16. Predmetom exekučného konania pred okresným súdom je vymozenie sumy 3 319,39 €, ako aj trov konania. Vzhľadom na obsah námietok povinných bolo povinnosťou okresného súdu vysporiadať sa s ich tvrdením o možnosti zastavenia exekúcie v dôsledku ich ochrany ako spotrebiteľov. V súvislosti s týmto tvrdením poukazuje ústavný súd na ustálenú judikatúru slovenských súdov v spotrebiteľskom práve, čo viedlo k jeho presvedčeniu, že rozhodovanie o námietkach nebolo právne a fakticky zložit'.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky exekučného konania v postavení oprávneného. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľky nebolo príčinou namietanej dĺžky konania. Naopak, táto sa snažila docieľiť rozhodnutie o námietkach podaním opakovanej elektronickej urgencie prostredníctvom exekútora.

18. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v namietanom konaní, bol postup okresného súdu. V postupe okresného súdu ústavný súd zistil jeho nečinnosť od podania námietok proti exekúcii až do rozhodnutia o nich, teda od 24. apríla 2015 do 10. októbra 2016. Keďže Exekučný poriadok ustanovuje

v § 50 ods. 2 pre rozhodnutie o námietkach lehotu 60 dní, dopustil sa okresný súd zbytočných priet'ahov, ak zákonnú lehotu prekročil o viac ako 15 mesiacov.

19. Tvrdenie predsedu okresného súdu o jeho personálnom poddimenzovaní nie je možné vziať do úvahy. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

20. Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní o námietkach vedenom pod sp. zn. 47 Er 92/2015 porušené boli.

III.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

22. O námietkach proti exekúcii bolo rozhodnuté počas konania pred ústavným súdom vyšším súdnym úradníkom. Keďže podľa § 239 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť, nevylučuje ústavný súd možnosť uvedeného procesného postupu, a teda aj možnosť opakovaného posudzovania námietok povinných v exekučnom konaní. To viedlo ústavný súd k rozhodnutiu o prikázaní okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza.

23. Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Ústavný súd prihliadnuc na okolnosti danej veci, najmä na dĺžku exekučného konania, ako aj na to, že okresný súd o námietkach rozhodol 10. októbra 2016 (teda v čase konania pred ústavným súdom), na výšku požadovaného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, v pomere k vymáhanej sume spolu s príslušenstvom a trovami konania považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 500 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť jej v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky trovy konania vyčíslil sumou 545,69 € za tri úkony právnej služby.

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma za dva úkony (prevzatie a príprava zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti) je totožná so sumou vypočítanou ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto trovy právneho zastúpenia boli priznané v požadovanej sume 2 x 143 €, 2 x režijný paušál 8,58 €, k čomu prirátal 20 % DPH. Za tretí úkon (vyjadrenie sťažovateľky z 28. októbra 2016) ústavný súd trovy konania nepriznal, pretože v ňom sťažovateľka neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 363,79 €.

31. Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016